

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 334-1908)

Originalt emne

Skole- og Undervisningsvæsen

Skole- og Undervisningsvæsen/Skole- og Undervisningsvæsen i Almindelighed

Uddrag fra byrådsmødet den 22. oktober 1908 - side 7

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 334-1908)

Forslag fra Skolekommissionen om Oprettelse af en Realklasse i Forbindelse med Mellemskolen.

Jakob Jensen meddelte, at Mellemskoleeksamen skulde afholdes første Gang i Foraaret 1910, og at Skolekommissionen mente det heldigst til den Tid at oprette en Realklasse. Da der dertil krævedes forskellige Forarbejder, ansaa Kommissionen det for heldigst allerede nu at vedtage Klassens Oprettelse. Der vilde højst blive Tale om at oprette 2 Klasser aarlig, sandsynligvis kun een, og Udgiften for hver vilde blive 1600 Kr. aarlig. Den foreslaaede Ordning var allerede indført i andre Byer, hvor Mellemskolen havde virket længere end her, og Udvalget kunde meget anbefale den, idet det haabede, at den blev enstemmigt vedtaget.

Filtenborg kunde godt slutte sig til Forslaget, men vilde dog spørge, om der fandtes Plads, saa Realklassen ikke skulde blive oprettet paa den betalende Borgerskoles Bekostning.

Jakob Jensen troede ikke, at Betalingsskolen kunde blive mere generet, end den var, idet der om et Aarstid ikke vilde være flere Børn i den, hvis man blev ved med at oprette Mellemskoleklasser. Naar den nv Skole blev færdig, vilde Pladsforholdene bedres en Del, og Udvalget havde til Hensigt at foreslaa et Beløb optaget paa næste store Laan til endnu

en ny Skole, der allerede i 1909 maatte projekteres, saaledes at den kunde være færdig i 1911, hvilket vilde være nødvendigt, hvis Udviklingen skulde fortsættes som i de sidste Aar. Ved denne Lejlighed kunde Udvalget endvidere bebude, at der snart fremkom forskellige Forslag angaaende Udvidelser af flere af de gamle Skolebygninger. Naar disse Udvidelser var foretaget, og de ny Skoler var opført, vilde der forhaabentlig være Plads for en Aarrække.

Vestesen var noget overrasket over, at der allerede inden der forelaa Erfaring for Mellem skolens Resultater, ønskedes oprettet en Realklasse. Naar Mellem skoleeksamen først i 1910 skulde afholdes første Gang, kunde man ikke nu se, hvor mange Børn der vilde bestaa den, og altsaa heller ikke vide noget om Betimeligheden af Realklassens Oprettelse.

Jakob Jensen oplyste, at Mellem skoleeksamen i andre Byer var blevet afholdt 1. Gang i Aar, og at man i disse Byer allerede havde oprettet Realklasser. Dersom man ikke allerede nu tog Bestemmelse om Realklassens Oprettelse, vilde man maaske derved modarbejde, at en Del af Eleverne blev Tiden ud i Mellem skolen, hvorimod man ved at vedtage Realklassen vilde opmuntre Børnene til at blive til Afslutningen. Ventede man nemlig med Klassens Vedtagelse, til Resultatet af Mellem skoleeksamen forelaa, kunde det let ske, at Børnene søgte andet Steds hen for at naa det Maal, de ikke mente at kunne naa ved at forblive i Kommunens Mellem skole.

Muller pegede paa, at Tankens endelige Realisation vilde blive det kommende Byraads Sag, idet der nu kun var Tale om at forberede Realklassen ved at fastslaa de Rammer, hvorefter den skulde oprettes, hvis der skulde vise sig Trang til den. Naar Børnene stod parat til at rykke ind i Realklassen, var det for sent at begynde paa Arbejdet, da der baade skulde udarbejdes Undervisningsplan og ansættes Lærerkrafter. Desuden skulde Ministeriet have Tid til at undersøge, om det kunde tillade Oprettelsen. Blev der ingen Trang til Realklassen, kunde der jo altid tages Bestemmelse om ikke at oprette den. Han havde altid anset Realklassen for en nødvendig Konsekvens af Mellem skolen, idet Realeksamen forlangtes af de forskellige Etater, og han kunde derfor anbefale, at de forberedende Arbejder blev foretaget.

Mikael Johansen maatte med Henblik paa de store Udgifter til Skolevæsenet indtrængende tilraade at gøre noget alvorligt for at faa Staten til at overtage mere af Skoleudgifterne. Realklassens Oprettelse var vel egentlig mere en Statssag end en

kommunal Opgave, og i ethvert Fald maatte man have de andre Byer til at følge med, da Aarhus ellers vilde komme til at betale for det øvrige Land, Hvis Skoleudvalget ikke vilde komme med Forslag sigtende til at faa mere af Udgiften til Skolevæsenet lagt over paa Staten, maatte han bede Kasseudvalget gøre det, og han vilde haabe, at Købstadforeningen vilde gøre noget alvorligt i denne Henseende.

Vestesen havde af Hr. Mullers Oplysninger faaet sin Mening, om at det ikke var betimeligt allerede nu at vedtage Realklassen, bekræftet. Han havde tænkt sig, at Mellemskoleeksamen skulde danne et afsluttende Maal, og mente, at Realklassen vilde svække Mellemskoleeksamenens Betydning, idet man ved at oprette Realklassen vilde erkende, at Mellemskoleeksamen ikke var nogen afsluttende Eksamen. Det var næppe endnu bekræftet, at Eterne forlangte Realeksamen af de unge Mennesker, som søgte Ansættelse i dem. Fra Mellemskolen kunde de unge gaa over til den højere Undervisning, medens Realklassen, der var en Levning fra den gamle Skoleordning, der kun bød det samme som første Gymnasieklasse.

Jakob Jensen slog ved Henvisning til forskellige i Byraadet faldne Udtalelser fast, at man, da Mellemskolen blev oprettet, var klar over, at der maatte en Realklasse til. Til Hr.

Mikael Johansen maatte han bemærke, at Aarhus med Hensyn til Skolevæsenet langt fra var Foregangsby. Udvalget stræbte efter at bringe vort Skolevæsen paa Højde med de bedste, men der var flere Byer, der var langt forud for Aarhus, saa der var meget at indhente endnu. Efter Loven af 1814 burde Aarhus forlængst have haft en Ordning med baade en Mellemskole og en Realklasse. Skønt man nu vilde komme noget højere op, havde Udgiften til hvert Barns Skolegang dog hidtil ikke været mere end 46 Kr. aarlig, medens den i Frederiksberg samtidig havde været 73 Kr. Han var fuldt ud enig med Hr. Johansen i, at Staten burde bære noget mere af Skoleudgifterne.

Muller kunde slutte sig til Hr. Johansens Opfordring til at virke for en Henvendelse til Lovgivningsmagten angaaende Statens Overtagelse af Skoleudgifterne. Det var Staten, der krævede en bestemt Uddannelse af Borgerne, saa det maatte ogsaa blive den, der maatte betale. Ganske vist var Staten Borgerne selv, men Udgiften vilde dog blive fordelt paa flere. Han vilde oplyse Hr. Vestesen om, at det var Lovgivningen, der knyttede Realklassen til Mellemskolen, og at første Gjannasieklasse aldeles ikke svarede til Realklassen. Mellemskoleeksamen berettigede ikke til Optagelse i Gymnasiet, idet der skulde bestaa en Optagelsesprøve, som ogsaa omfattede Latin, i hvilket Fag

Mellemskolen slet ikke gav Undervisning, og i Stedet for at indføre dette Fag maatte man dog foretrække at give Børnene en endelig Uddannelse ved at oprette en Realklasse. En Statistik i sidste Nummer af Købstadforeningens Tidsskrift viste, at Realklasser nu var oprettet i adskillige Byer.

Simonsen var sikker paa, at mange saa paa Sagen som Hr. Vestesen. Det var meget uheldigt, at den store Skolereform havde faaet det Udfald, at man nu maatte til at sætte en Realklasse paa Mellemskolen, men hele Reformen var forfejlet, fordi man havde ladet sig lede og drive af Privatskoleejerne. Mellemskoleeksamen vilde sikkert være tilstrækkeligt Grundlag for, at de unge Mennesker kunde optages i de forskellige Etater eller gaa over i praktisk Virksomhed hos private. Den eneste Rettighed, der var knyttet til Mellemskoleeksamen, var, at den gav Adgang til at blive Sekondløjtnant, og det var vist lovlig lidt. Realeksamen havde da den Betydning, at den kunde gøre Smaaafkøbs Børn, som uden den udelukkende var henvist til private Erhverv, mere ligestillet med bedrestillede Børn i Konkurrencen om de forskellige Stillinger. Selvfølgelig var alle enige om at arbejde for, at Staten overtog den største Del af Byrderne ved Skolevæsenet, men det havde sikkert lange Udsigter med at faa Staten til at gaa ind paa det. For Resten var der ogsaa andre Omraader, hvor Kommunerne kunde hjælpes. Det Schema om Forandringer i Skatteforholdene, som Aarhus Byraad for et Par Aar siden havde indsendt til Ministeriet, var nemlig af en saadan Beskaffenhed, at hvis de deri foreslaaede Forandringer blev til Lov, vilde de rige, som efter de nuværende Skattelove blev sparet for mange Procent, komme til at betale adskilligt mere i Skat, og Kommunerne vilde dermed være hjulpet.

Filtenborg troede ikke, det nyttede at drage Sammenligning med saa rig en Kommune som Frederiksberg, hvor Skatteprocenten kun var 2 1/2, medens den her var 8 1/2, Skoleudgifterne steg med svimlende Hast, saa der kunde nok være Grund til at vise Sparsommelighed. Det forekom ham derfor at være rigtigt at forlange af Forældrene, at de selv maatte betale Bøgerne, naar man ønskede at gaa saa vidt med Skolevæsenet som foreslaaet.

Vestesen var af Diskussionen yderlig blevet bestyrket i sin Mening, om at det ikke vilde være rigtigt at indføre Realklassen paa det nuværende Tidspunkt. Hvis denne Klasse blev oprettet, var det klart, at de dygtige Elever fra Mellemskolen vilde op i den, og derved vilde man i og for sig vise dem en gal Vej, hvis de tænkte sig at have Evner til at gennemgaa Gymnasiet, og forsætte dem to Aar. Begavede Drengene med Mellemskoleeksamen kunde

sagtens bestaa Optagelsesprøven til Gymnasiet. Naar der til denne Prøve forlangtes Latin, maatte Mellemkskoleeksamen altsaa ikke være af samme Værd fra en hvilket som helst Skole, hvad den absolut burde være. Men Mellemkskoleeksamen gav dog vist ogsaa Adgang til den ene af Gymnasiets Retninger, nemlig den sproglighistoriske.

Jakob Jensen oplyste, at Mellemkskoleeksamen havde samme Gyldighed, hvor den saa blev taget, men dermed var det ikke givet, at alle, der bestod den, kunde blive optaget i Gymnasiet, da Gymnasiernes Antal var begrænset. Han kunde ikke tænke sig, at Elever, der vilde over i Gymnasiet, skulde gaa ind i Realklassen, og skulde det alligevel en enkelt Gang blive Tilfældet, kunde der da ikke være Tale om, at vedkommende skulde blive forsat mere end eet Aar. Derimod kunde det tænkes, at Elever, som ikke bestod Gymnasiets Optagelsesprøve, kunde gaa tilbage til Realklassen og derved faa en bedre Afslutning paa deres Skolegang. Til Hr. Filtenborg maatte han bemærke, at Skoleudvalget var meget nøgternt og søgte at animere Forældrene til selv at anskaffe det nødvendige Materiel, men hvor der var stor Fattigdom, eller Forsørgeren var Enke, maatte Skolen naturligvis betale Barnets Bøger. Forøvrigt var det Lovgivningen, der bestemte, i hvilke Tilfælde Kommunen skulde bekoste Bøgerne, og Udvalget tænkte paa at søge Statens Støtte til Mellemkskolen.

Mikael Johansen skulde oplyse, at der i Skolekommissionen ikke var blevet foretaget nogen Afstemning over Forslaget, men at der var et stort Flertal for dette. Taleren havde dog forbeholdt sig sin Stilling til Sagen i Byraadet og vilde, da han ikke kunde overse dens økonomiske Rækkevidde, afholde sig fra at stemme.

Jakob Jensen meddelte, at kun tre af Kommissionens Medlemmer havde reserveret sig, og at de tre Præster, Lyngby, Østrup og Frimodt Møller, varmt havde anbefalet Forslaget.

Formanden fandt det rigtigst at begrænse Udtalelserne om Skolekommissionen saa meget som muligt.

Jakob Jensen skulde ikke videre omtale Stillingen i Kommissionen, men syntes dog, det kunde være af Betydning at vide, at der var Mænd udenfor hans Parti, som anbefalede Forslaget.

Formanden ansaa det for rigtigst at bemyndige Udvalget til at foretage de forberedende Arbejder.

Jakob Jensen gjorde opmærksom paa, at det drejede sig om et Tillæg til Skoleplanen.

Formanden mente, at Udvalget i saa Tilfælde maatte komme med et Forslag.

Jakob Jensen mente, at Skolekommissionen først naar Realklassens Indførelse var vedtaget i Princippet kunde komme med Forslag angaaende Tillæg til Skoleplanen.

Muller maatte gøre opmærksom paa, at det var Byraadet, der paa Forslag af Kommissionen foreslog Ændringer i Planen.

Formanden hævdede, at der i alt Fald ikke formelt forelaa Forslag til Ændring af Skoleplanen, og at Byraadet ikke nu kunde vedtage en Udgift, der først vilde falde om 2-3 Aar. At vedtage Indførelsen af Realklassen vilde altsaa kun sige at forberede Indførelsen.

Jakob Jensen gjorde opmærksom paa, at Udvalget ikke anbefalede at afholde Udgiften, men kun oplyste, hvor stor denne vilde blive.

Formanden kunde godt sætte under Afstemning at vedtage Realklassens Oprettelse i Princippet, men ikke som paaapeget i Kommissionens Skrivelse at beslutte dens Oprettelse.

Byraadet tiltraadte i Princippet Skolekommissionens Forslag om Indførelse af Realeksamen og anmodede Skolekommissionen og Skoleudvalget om at træffe de dertil sigtende Foranstaltninger.